

([Време](#) , 16. јун 2011)

Познаваоци збивања кажу да се на дипломатским пријемима углавном појављују исти гости. Тако су и на свечаном пријему у руској амбасади у Београду поводом 12. јуна, Дана Русије, међу званицама претходних година били представници државног врха Србије, опозиционих партија, верских великодостојника, крупног капитала, а кажу да је редован гост била и Светлана Ражнатовић, што до сада није изазивало претерану пажњу. Међутим, ове године је најпознатија српска удовица на пријем отишла пошто је, после вишегодишње истраге, правоснажно осуђена због махинација око продаје фудбалера "Обилића", а за који дан би требало да јој почне осмомесечни кућни притвор.

Српске власти још од доношења пресуде и нагодбе Ражнатовићке са државом смушено покушавају да бесној јавности објасне да Цеца није привилегована, и једва чекају да се прашина око тог случаја слегне. Зато су многи оценили да је присуство Светлане Ражнатовић на месту где су се, између осталих, нашли Борис Тадић, Мирко Цветковић, Ивица Дачић, Драган Шутановац, Славица Ђукић-Дејановић, патријарх Иринеј, било жесток шамар који је руска амбасада, са амбасадором Александром Конузином на челу, ударила српској политичкој елити.

ПАЦКЕ И ПРИДИКЕ: Многи су овај поступак везали за личност Александра Конузина, који је још од 2008, када је преузео дужност амбасадора Руске Федерације у Србији, умео да јавно дели пацке за које се често сматра да излазе из уобичајеног јавног деловања дипломате у страниој земљи. На пример, уочи доласка руског председника Медведева у Београд 2009. године, Конузин је изнео мишљење да је мењање назива београдских улица које су деценијама носиле имена совјетских маршала и генерала, учесника у биткама за ослобађање Србије од Немаца, било погрешно, и да сматра да би "улице Београда требало да носе имена својих ослободилаца".

У јуну 2009. амбасадор Русије је изјавио да у Влади Србије постоје противници развоја

руско-српских односа. Противнике није желео да именује, а опозиција је тврдила да је мислио на "енергетски лоби из Владе, окупљен око Млађана Динкића", као и на тадашњег гувернера НБС Радована Јелашића, лидере Г17 плус, СПО-а и ЛДП-а. Конузин се те године пожалио и на лош однос према фирмама са руским капиталом, пошто се у Србији не купују производи тих предузећа. Касније је те изјаве мало ублажио, наводећи да је за тешкоће крива и финансијска криза, али су се у јавности дигли гласови који су тврдили да Конузин покушава да за руске фирме обезбеди монополски положај, какав већ има НИС.

У Србији је однос политичких странака према Русији помало парадоксалан. Док део јавности, нарочито опозиционе, сматра да се власт продала Западу, на другој страни су они који мисле да се остварила жеља коју је пре неколико година изразио лидер СНС-а Томислав Николић, док је још био радикал, и да је Србија постала руска губернија, са Конузином на челу. Та страна Конузину замера да је близак са "проруским" партијама, попут СРС-а, на чијој је слави ломео колач. Конузин се, иначе, на славама често појављује, био је гост и на слави краљевске породице у Белом двору, на обележавању Аранђеловдана у Саборној цркви у Београду. Замера му се и што је био гост на конвенцији Српске напредне странке, где је дочекан овацијама. Основна замерка, међутим, односи се на оно што се од појединих "прозападних" партија, попут ЛДП-а, назива "покушајем утицања на јавно мњење у Србији" и отвореним агитовањем против НАТО-а, као и нека врста "губернаторског" односа према српским властима, које повремено исказује.

КАРИЈЕРА: Оно што се доживљава као неубичајена дипломатска оштрина сигурно није последица амбасадоровог неискуства. Александар Васиљевич Конузин је рођен 1947. године. Отац му је био професионални дипломата. Московски државни Институт за међународне односе МИП завршио је 1971. године, када је и почео каријеру у дипломатији. Радио је у амбасадама Русије у Камеруну, Габону, Алжиру, Француској, у сталној мисији Русије у УН-у у Њујорку. Од 2005. године до априла 2008. године био је директор Одељења за међународне организације МИП Русије, има дипломатски ранг изванредног и опуномоћеног амбасадора прве класе. Говори енглески и француски језик, а политичари га описују као искусног дипломату старог кова.

Од почетка свог мандата, Конузин је изузетно активан у Србији. Појављује се на многим местима, са престолонаследником Александром Карађорђевићем и председником Борисом Тадићем носио је помоћ у Краљево, држао предавања на Универзитету Мегатренд, присуствовао обележавању годишњице смрти патријарха Павла у манастиру Раковица. Био је и почасни гост на кик-бокс мечу у Јагодини, док је његов претходник на месту амбасадора Александар Алексејев био гост на свадби сина градоначелника Јагодине Драгана Марковића Палме.

Иако је и Алексејев као амбасадор био прилично активан, чини се да је Конузин још агилнији, оштрији у изјавама, да не говоримо о томе какво би поређење било са осталим руским амбасадорима у Србији у последњих 20 година, чијих се имена данас мало ко овде сећа. Одговор на питање откуд утисак да је Конузинова моћ већа од оне коју су имали његови претходници можда би могла дати прошлогодишња "Блицова" листа најмоћнијих људи у Србији, мада су такве листе често предмет подсмеха. На њој, Конузин је на 14. месту, а од амбасадора су испред њега Волфрам Мас, амбасадор Немачке, на трећем, и Мери Ворлик, амбасадорка САД у Србији, на седмом месту. Међутим, на првом месту листе је Кирил Кравченко, генерални директор Нафтне индустрије Србије, а на десетом Владимир Колдин, директор руско-српске компаније Југоросгас, у којем већинско власништво има Гаспром.

Године у којима је Конузин амбасадор у Србији обележио је пре свега долазак моћних руских компанија попут Гаспрома, најаву још јачих економских веза, што су следиле и посете на високом нивоу попут доласка председника Русије Дмитрија Медведева и премијера Владимира Путина. Конузин је више пута истицао значајну улогу Србије као једног од основних партнера Русије на Балкану, наводећи примере учешћа Србије у пројекту Јужни ток, изградњу српског дела гасовода, модернизацију складишта гаса "Банатски Двор" и заједничко управљање компанијом НИС. Руски кредит од 800 милиона долара српска страна жели да искористи за четири пројекта – развој београдског железничког чвора, укључујући завршетак изградње станице Прокоп, реконструкцију деонице пруге Београд–Бар, изградњу пруге Ваљево–Лозница и модернизацију пруге Ниш–Димитровград.

После посете Путина у марту 2011, Конузин је рекао да је у разговорима премијера Русије са српским државним врхом приоритет била енергетика. "Због гласина које се шире, Путин је детаљно и свеобухватно испричао Тадићу о плановима у вези с реализацијом Јужног тока и потврдио да ће гас тим гасоводом бити пуштен 2015. Похваљени су рад НИС-а и активности на формирању подземног складишта гаса 'Банатски Двор'. У оквиру нових могућности сарадње у енергетици разговарано је о реконструкцији 'Ђердапа 1' и 'Ђердапа 2'", навео је Конузин. Речено је и да је српска страна заинтересована да Руси учествују у пројектима на термоелектранама "Никола

Тесла" и "Костолац", да је Русија спремна да размотри и могућност сарадње на изградњи електрана на гас, да је разговарано о могућности учешћа српске стране у изградњи објеката потребних за Олимпијаду 2014. и Светски фудбалски шампионат 2018... Амбасадор Конузин је демантовао мегаломанске наводе неких српских медија да је економски пакет који је Руска Федерација наменила Србији вредан десет милијарди долара, али уз већ набројане активности јасно је да је економија један од фактора због којих је утицај Русије у Србији јачи него претходних година.

Но, Србија од Русије тражи помоћ и у неким другим стварима, попут статуса Косова. Министар иностраних послова Вук Јеремић је много пута до сада поновио да је Русија један од четири темељна стуба спољне политике Србије и један од њених најближих партнера у свету, и да ће "Русија наставити да нас подржава у међународној арени по свим питањима у којима од њих тражимо подршку". Конузин је у више наврата, као у интервјуу "Политици" у септембру 2010, рекао да је "позиција Русије врло јасна и прецизна. Основом за одрживо решење и даље сматрамо Резолуцију 1244 Савета безбедности Уједињених нација. А Мисија УН-а на Косову дужна је да продужи своју улогу у олакшању тог процеса". Конузин је био први амбасадор Русије који је од увођења протектората УН-а на Косову присуствовао обележавању Видовдана у Грачаници и на Газиместану.

Руски амбасадор је много пута истицао да Русија, "ослањајући се на духовну и историјску блискост наших народа, намерава да појача присуство у Србији и у сферама културе, образовања, информационој као и у другим областима". На вишевековну блискост позивају и "проруске" снаге, али се при томе заборавља колико је наивно схватање да постоји безусловно братство међу моћнима и слабима, што не важи само за Русију и Србију. У реалности, велике силе ће заштитити интересе својих малих партнера, док им се ти интереси поклапају. "Као прво, амбасадор мора јасно да зна који су интереси његове земље и њене ставове о најважнијим актуелним питањима. Као друго,

он мора да разуме циљеве државе у којој је именован. То омогућава да се одреде сфере поклапања интереса две државе. Као што је познато, дипломатија је уметност обједињавања заједничких напора држава ради заједничких циљева," рекао је једном приликом Конузин.

Конузин је много пута поновио да ће "Русија до краја подржавати српску битку за Косово. Све што Србија одреди као државну политику на том путу, биће и ставови Москве". Проблем је што је српска позиција таква да често делује да ни сама Србија не зна шта је тачно та политика.

Уочи заседања Генералне скупштине УН-а у септембру прошле године на којој је Србија поднела резолуције о Косову, у оптицају је био Нацрт резолуције коју је подржала и Русија. Онда су из ЕУ стигли сигнали да би пред Генералном скупштином требало да се нађе модификована резолуција, што је Србија прихватила под притиском коме је била изложена. "Пре усвајања резолуције, од нас је затражено да подржимо други текст, који су заједнички сачинили Србија и земље ЕУ. Подржали смо га зато што је био прихватљив за Београд. Русија искрено испуњава своје обавезе према партнерима", рекао је тим поводом Конузин.

"Обавезе према партнерима" на које Русија мисли када је Србија у питању очигледно се највише односе на још једно вруће питање, а то је чланство у НАТО-у. Око тог питања, Конузин и остали руски званичници најмање бирају речи.

Конузин је пре доласка Путина у посету Београду у марту 2011. изјављивао да "не види противречност у томе што је већина Срба против НАТО-а," и додао да "неко хоће да измени друштвену климу и припреми терен за промену српског става". "Србима причају о спремности да помогну њиховом приближавању НАТО-у, иако они то не траже. Полазим од тога да одлуку треба да донесу сами Срби. Одлучите се!", рекао је такође руски амбасадор.

Приликом посете Београду, Путин је изнео руски став: "Ово питање Срби треба сами да реше, али Русија сматра за неопходно да изнесе своје мишљење о ширењу НАТО-а, које угрожава њену безбедност. Евентуална одлука о размештању ракета на територији Србије била би претња за безбедност Русије и она би била приморана да предузме војне мере како би отклонила ту војну претњу. Те мере неће бити уперене против Србије, него против тих ракета."

Коментаришући ову изјаву, Конузин је рекао: "Србија има право да се прикључи било којој организацији. Поштоваћемо одлуку коју ћете сами донети, али рачунамо да ће Београд с поштовањем прићи нашим размишљањима да би улазак у НАТО представљао претњу по безбедност Русије. Лично сматрам да је неопходно Србији објаснити ситуацију шта би било када би на њеној територији постојала претња по безбедност Русије. Сарађивали смо 800 година и никад се такво питање није појавило. Напротив, ратовали смо против заједничких непријатеља и није до краја јасно из којих разлога на територији Србије може бити размештено оружје уперено против Русије."

Гледано са те стране, шамар у виду суочавања Цеце са државним врхом у руској амбасади могао би бити и одговор на тродневну војну конференцију која је ове недеље одржана у Београду. Стратегијску војну конференцију за партнере, на којој су учесници били начелници генералштабова и представници земаља чланица НАТО-а, Партнерства за мир, Медитеранског дијалога, Истанбулске иницијативе за сарадњу и контакт држава, као и високи војни представници ЕУ и НАТО-а, организовала је Савезничка команда за трансформацију. Драган Шутановац, министар одбране Србије, истакао је да је та конференција безбедносна, а не политичка и стратешка. Бивши помоћник министра одбране Бојан Димитријевић сматра да није стриктно реч о НАТО конференцији, јер нису сви учесници из земаља чланица НАТО-а, али можда Руси то нису тако разумели.

Много више изјава које је руски амбасадор дао претходних година биле су потпуно дипломатске, попут оних да Русија није против прикључења Србије ЕУ, да је подела српских политичких странака на проевропске и проруске "врло условна и вештачка" и да би српске странке требало пре свега да штите српске националне и државне интересе. Истицао је да се "не сећа се да смо икада имали оволико значајан потенцијал и обострану жељу за сарадњом у многим областима", наводио да је "Србија дивна земља, лепа, разнолика, понекад непредвидива", да су "људи чврстог карактера, радни", да веома цени изузетну наклоност Срба према Русима и Русији, да су "између наших двеју европских земаља односи засновани на дубоким коренима пријатељства и етничком, културном, језичком и религиозном заједништву".

Изјаве о братству и пријатељству су, међутим, свуда део дипломатског фолклора, лепо звуче, а ништа не коштају. Суверенитет је пропорционалан снази, најчешће војној или економској. Србија је у сталној изнудици, и по питању пара и по другим основама, као што је борба за Косово, и у позицији да непрестано некога за нешто моли. При томе, нема баш много тога да понуди заузврат, мада Конузин каже да је Србија одлично место за бизнис, помињући положај у центру Европе, чланство у организацији ЦЕФТА, Споразум о слободној трговини са Русијом.

У таквој ситуацији, свако ко је моћан користи, кад год хоће, штап уместо шаргарепе, јер му се може, и Конузин није једини који дели пацке и придике. Мало је вероватно да је Цецино присуство на пријему у Амбасади Руске Федерације било плод пропуста, о таквим стварима дипломатски протокол сигурно води рачуна. Можда неко мисли да шамар од братске руке више боли, али понижење је понижење, са које год стране долазило. Било га је много последњих деценија, а чини се, нажалост, да тога Србији неће недостајати ни наредних година.